

Perusturvaosaston tähänastinen toiminta vuodelta 2022

Perusturvalautakunta 20.12.2022 § 85

Valmistelija

vt. terveys- ja sosiaalijohtaja Anne Santalahti, johtava ylilääkäri Mauri Jokinen, sosiaalityön johtaja Marketta Tiihala, perhe- ja mielenterveyskeskuksen johtaja Paula pasanen-Aro, kotihoido- ja asumispalvelujen päällikkö Marita Pitkänen

vt. terveys- ja sosiaalijohtaja Anne Santalahti

Hallinto ja erikoissairaanhoido

Vastuualue on huolehtinut perusturvan luottamusmiesshallinnosta sekä perusturvalautakunnan työskentelyyn liittyvistä asioista, perusturvaosaston keskitetystä hallinnosta ja toimistopalvelusta. Vastuualue hoitaa Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä hankittavan erikoissairaanhoidon tilaamisen ja toiminnan seurannan erityisesti kustannusten osalta. Perusturvan hallinnossa koko johtoryhmä on vastannut perusturvan toiminnan toteutuksesta olemassa olevan kaupunkistrategian mukaisesti vielä vuoden 2022 ajan.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin osalta suurin haaste on ollut henkilöstöpula sekä Covid-19 pandemian jatkuminen ja näistä aiheutuvat toiminnanmuutokset. Ylöjärven sairaanhoitopiiristä hankittu erikoissairaanhoido on toteutunut noin 500 000 € alle viime vuoden vastaavan ajankohdan. Vaikuttaa siltä, että edellisvuosina syntynyt mahdollinen hoitovelka ei ylöjärveläisten kohdalla ole ainakaan vuonna 2022 purkautunut. Ylöjärven terveyskeskuksen akuuttiosaston henkilökuntavajeesta johtuen osastolla on ollut käytössä kesästä lähtien pääsääntöisesti vain 30 paikkaa 38:sta. Tämä on aiheuttanut ajoittain ylimääräisiä hoitopäiviä niin TAYS:ssä kuin hoitojaksoja ympäristökunnissakin. Kaikista Ylöjärven Covid-19 pandemian kuluista on tehty 1–8/2022 osalta hakemus, mutta korvaus tulee jäämään toteutuneita kuluja pienemmäksi. Jaksolta 9–12/2022 valtio maksaa vain laskennallisen korvauksen.

Ylöjärvellä on jatkunut marraskuun loppuun saakka hanketyöskentely tulevaisuuden sote-keskushankkeessa eli PirSOTE-hankkeessa. Toimintoja on kehitetty Ylöjärven PirSOTE-hankesuunnitelman ja hyvinvointialueen yhteisten tavoitteiden mukaisesti.

Hankkeista hankekoordinaattori Suvi Saarisen selvitys:

Ylöjärven kaupunki on ollut mukana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus - hankkeessa (2020–2023) yhdessä Pirkanmaan liiton, Taysin perusterveydenhuollon yksikön, sosiaalialan osaamiskeskuksen (Pikassos) sekä muiden Pirkanmaan kuntien. Hanke on osa valtakunnallista ohjelmaa ja hyvinvointialueen valmistelua. Hanketyötä on valmisteltu ja toteutettu vaiheittain. Vuonna 2021 voimaan astuneen lakimuutoksen myötä hanketyö yhdistyi entistä vahvemmin osaksi hyvinvointialueen valmistelutyötä. Yhteistyötä on tehty myös muiden ohjelmaa tukeneiden kehittämishankkeiden kanssa, joista osa on jo päättynyt, kuten KOMAS eli kohti maakunnallista sotea (2020–2021).

Hankkeen etenemistä on seurattu kuukausittaisilla etenemisraporteilla, sekä säännöllisesti perusturvaosaston johtoryhmässä. Ylöjärvi toimi hankkeessa osatoteuttajana ja laati toimeenpanosuunnitelman Pirkanmaan liiton kokoaman hankesuunnitelman sekä Ylöjärven kaupungin strategian pohjalta. Kehittämistyö

eteni toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Toiminnassa keskityttiin erityisesti palvelujen saatavuuden parantamiseen sekä yhdenmukaiseen oikeuteen saada tarvitsemiaan palveluja asuinpaikasta riippumatta. Hankkeessa on kehitetty sosiaali- ja terveystalvveluja sekä ylöjärveläisille, että koko Pirkanmaan tasoisesti. Osatoteuttajana Ylöjärvi on ollut mukana useassa PirSOTE-työryhmässä ja geneeristen toimintamallien rakentamisessa.

Ylöjärven kaupungille osoitettu osuus hankkeen budjetista on kokonaisuudessaan 359 054 €, joka tullaan käyttämään lähes täysimääräisesti (30.6.2022 mennessä 83,5 % käytetty). Avustusta on haettu erillisillä maksatushakemuksella kaksi kertaa vuodessa toteutuneita kuluja vastaan. Suurin kuluerä oli henkilöstökulut. Hankkeessa toimi yksi yhteinen hankekoordinaattori sekä lokakuusta 2021 alkaen yksi hanketyöntekijä (100 %). Lisäksi kehittämistyöhön osallistui monialaiset kehittäjätiimit, joiden kokoonpanoissa oli kaupungin työntekijöitä eri palvelu- ja tehtäväalueilta, sekä kaupungin asukkaita, kokemusasiantuntijoita, neuvostoja ja asiakasraati. Kaupungin työntekijöiden osallistumisesta kehittämistyöhön pidettiin erillistä työaikaseuranta, joka toimi maksatuksen perusteena.

Tulevaisuuden sote-keskus ohjelman hankkeet jatkuvat Pirkanmaan hyvinvointialueella vielä ensi vuoden ajan, mutta siirtyen hyvinvointialueen hallinnoitavaksi ja samalla osatoteuttajakuntien osuus päättyy.

Tulevaisuuden sote-keskus ohjelman tai siihen läheisesti liittyvät hankkeet:

- *Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystalvvelukeskus (PirSOTE 2020-2023)*
- *Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille (PirKATI 2020-2022)*
- *Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille (PirKOTI 2021-2023)*
- *Pirkanmaan työkykyhanke (2020–2022)*
- *Hoitoon pikaisesti Pirkanmaalla uusilla toimintamalleilla (Hoppu 2021–2022)*

Terveystalvvelukeskuspalvelut

Vastuuhenkilö johtava ylilääkäri Mauri Jokinen

Covid-19 viruksen aiheuttama pandemia jatkui myös vuonna 2022, jolloin runsain lisäresurssin tarve painottui alkuvuoteen. Koronatestauksen määrät olivat suuria vielä alkuvuodesta ja lisäsivät siten laboratoriokuluja, vuoden mittaan testausmäärät vähenivät. Puhelinpalvelut olivat ajoittain ruuhkaisia. Palvelua käyttäneet olivat kuitenkin hyvin tyytyväisiä saamaansa palveluun, ja asiakastyytyväisyys NPS-mittauksen perusteella oli avosairaanhoidossa 87/100 (vaihteluväli 57–100). Osana digitalisaatiota jatkettiin OmaOlon käytön laajentamista kuntalaisten yhteydenottokanavana ja aloitettiin VideoVisitin kautta chat-yhteydet sekä etävastaanotot (Hoppu-hanke). Kehittäjätiimin toiminta oli aktiivista. Varauduttiin perusterveydenhuollon kiristyvään hoitotakuuseen lisäresursseilla avosairaanhoitoon, suun terveydenhuoltoon, fysioterapiaan sekä päihdepalveluihin.

Terveystalvvelukeskussairaalan akuuttiosastolla jouduttiin laskemaan käytössä olevia potilaspaikkamääriä ensin alkuvuoden aikana koronaepidemian vuoksi ja myöhemmin hoitohenkilöstön työtaistelutilanteen sekä hoitajapulan vuoksi. Kesäkuusta lähtien käytössä on ollut 32–30 paikkaa (38 normaalimäärä).

Talousarvio marraskuun tilanteen perusteella näyttää toimintakulujen osalta 89,9 % toteumaa, kun kaikki 11 kuukauden laskut eivät vielä näy toteumassa. Koko vuoden

toteuma on todennäköisesti 100 %:n paikkeilla, koska joulukuun toteumaan saadaan kaikki koko vuoden laskut. Toimintatuotot marraskuun tilanteessa ovat 92,3 %. Toimintatuottojen ennakoidaan nousevan yli 100 %:n, kun loput koronakorvaukset saadaan valtiolta. Toimintakate on marraskuun tilanteessa 89,5 %.

Sosiaalityön palvelut

Vastuuhenkilö sosiaalityön johtaja Marketta Tiihala

Sosiaalityön palvelujen vastuualue vastaa työikäisten, lasten ja perheiden sekä vammaisten henkilöiden sosiaalityön peruspalvelujen tarpeen arvioinnista ja tarvittavien sosiaalihuollon palvelujen tuottamisesta tai järjestämisestä.

Vuoden 2022 aikana vastuualueella on valmistauduttu tehtäväalueittain tulevaan organisaatiomuutokseen. Toimintaa on kehitetty kohti tulevaa hyvinvointialuetta yhdessä PirSOTE-hankkeen hanketyöntekijöiden kanssa suunnitelman mukaisesti. Loppukesällä toimintansa aloittanut lasten ja perheiden palveluihin sijoittuva intensiiviyksikkö on lisännyt muun muassa moniammatillisen tiimityön mahdollisuuksia yhä useamman lapsen ja perheen ongelmissa. Yhteistyön käytänteitä on työstetty perusterveydenhuollon ja työikäisten sosiaalityön palvelujen sekä työllisyyspalvelujen kesken on työstetty muun muassa Pirkanmaan työkykyhankkeessa PirSOTE-hanketyön ohella.

Suurin osa sosiaalityön työntekijöistä on saanut uudet toimitilat vuoden 2022 aikana. Lastensuojelu muutti uusiin toimitiloihin vuoden 2021 aikana ja uusi Perheiden talo Rinteen päiväkodin naapurissa otettiin käyttöön elokuussa 2022. Uudessa talossa työskentelevät sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja ja palvelutarpeen arviointia tekevä henkilöstö, perhetyö sekä perhe- ja mielenterveyspalvelujen vastuualueelle sijoittuva intensiiviyksikkö. Työikäisten sosiaalityö sijoittuu terveyskeskukseen (entisiin työterveyshuollon tiloihin) ja vammaispalvelutoimisto on muuttanut Rantajätkäntielle (Soppeensydän) joulukuun alussa.

Vuoden 2022 aikana sosiaalityön näkökulmasta toimintaympäristössä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Palvelutarpeiden kasvua on ollut nähtävissä väestönkasvua vastaavasti. Vuoden aikana on varauduttu mm. uuteen vammaispalvelulakiin vuodesta 2023 alkaen. Lastensuojelun asiakasmäärät ovat olleet vuoden alussa voimaan tulleen lastensuojelulain muutoksen edellyttämällä tasolla.

Sosiaalityön palvelujen vastuualueen toimintakuluista on toteutunut 30.11.2022 tilanteen mukaan 93,4 % ja tuloista 77,3 %. Henkilöstökulut ovat vuoden aikana olleet kasvusuunnassa, poissaolojen määrä ja sijaistarve on ollut erityisesti hoivapalveluissa suurta. Vammaispalvelujen tehtäväalueelle sijoittuvan henkilökohtaisen avun palvelujen kustannusten arviointi on ollut mm. keskuksen laskutusrytmistä johtuen haasteellista, lisäksi avun piirissä olevien asiakkaiden määrä on kasvanut vuoden aikana. Arvioina on, että talousarviovaraus ei riitä kattamaan koko vuoden henkilöstö- ja avustusmenoja.

Perhe- ja mielenterveyspalvelut

Vastuuhenkilö perhe- ja mielenterveyspalvelujen johtaja Paula Pasanen-Aro

Vastuualueen toiminnan kuvaus

Palveluvalikoima muodostaa ennaltaehkäisevien, terveys- ja hyvinvointieroja kaventavien ja korjaavien, varhaisen puuttumisen, kuntalaisten omatoimisuutta

tukevien ja asiakkaan valinnanvapautta lisäävien palvelujen kokonaisuuden. Vastuualue sisältää perhe- ja mielenterveyspalveluiden, terapiapalveluiden ja perhe-, mieli- ja terveystieteiden toiminnat. Vuonna 2022 vastuualueen nimi muuttui toimintojen luonnetta selkeämmin kuvaavaksi Perhe- ja mielenterveyspalveluiksi.

Ulkoiset toimintaan vaikuttavat tekijät

PirSOTE-uudistus on tuonut mukanaan palveluiden uudelleen järjestämiseen ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä. Koronapandemia on vaikuttanut edelleen toimintojen järjestämiseen erityisesti mielenterveyspalveluihin kertyneen hoitovelan ja kysynnän lisääntymisen takia. Sähköinen perhekeskus saatiin käyttöön vuonna 2022, lisäksi perhe- ja mielenterveyspalveluissa otettiin käyttöön Videovisiti -menetelmä etäkonsultoinnissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustushanke POIMI:lle haettiin ja saatiin jatkoavustusta kesäkuun 2023 loppuun asti ja tavoitteena on jalkauttaa MIELIKIOSKI-toimintamalli hyvinvointialueen yhdeksi matalan kynnyksen toimintamalliksi. Mielikioski, terveys- ja perhekioski yhdistyvät joulukuussa 2022 Hyvinvointikioskiksi ja mielikioskin yksi toimipiste sijoitetaan kauppakeskus Eloon.

Lastensuojelulain muutosehdotuksessa esitetään säädettäväksi tehostetusta avohuollon tukitoimesta, joka tarkoittaa intensiivistä ja moniammatillista lapsen kotioissa annettavaa kuntouttavaa tukea yhdessä hänen vanhempansa tai muun läheisen kanssa. Tavoitteena on ehkäistä lapsen sijoituksen tarvetta. Tätä työtä tukee elokuussa 2022 toimintansa aloittanut Perheintensiiviyksikkö.

Keskeiset sisältömuutokset toiminnassa vuonna 2022

Vuoden 2022 aikana painopiste on ollut vanhemmuuden tukemisessa ja lastensuojelun piirissä olevien lasten auttamisessa. Lapsiperheiden päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuutta parannettiin ja vahvistettiin perustamalla perheiden tueksi monialainen ja moniammatillinen perheintensiiviyksikkö Perheintensiiviyksikön toiminnassa käyttöönotettiin systeemistä toimintaa tukeva verkostotyön malli.

Koronapandemian aiheuttamia mielenterveys- ja päihdehäiriöiden hoitovelkaa helpotettiin palkkaamalla lisähenkilöstöä mielenterveystoimistoon ja aikuisten avomielenterveystyöhön. Mielenterveystoimiston ADHD-tutkimusten jono on kuitenkin kasvanut noin puoleen vuoteen, kun jonon purkuun palkattua sairaanhoitajaresurssia on vähennetty ennen hyvinvointialueelle siirtymistä. Terapiapalveluissa erityisesti lasten toimintaterapiapalvelut ovat ruuhkautuneet ja tämän korjaamiseksi ostettiin toimintaterapiatutkimuksia yksityisiltä tuottajilta ja palkattiin 2 toimintaterapeuttia lisää syksyille 2022, minkä avulla jono on puolittunut syksyn aikana. Puheterapiajonoja on saatu myös purettua niin, että tutkimukseen pääsee alle 3 kuukaudessa.

Terveystieteiden kioskio on jatkanut koronarokotuksia, ja toiminnan ennaltaehkäisevää ja hyvinvointia tukevaa toimintaa vahvennetaan yhdistämällä kaikki kioskitoiminnat Hyvinvointikioskin alle.

Ikääntyneiden palvelut

Vastuhenkilö kotihoidon- ja asumispalvelujen päällikkö Marita Pitkänen

Vastuualueen palveluprosessien ja palvelujen hyvän laadun turvaaminen ja kehittäminen on jatkunut kaikissa palveluissa. PirSOTE-, PirKATI- ja PirKOTI-hankkeiden kautta on osallistuttu hyvinvointialueen valmisteluun ja kehitetty mm. kotihoidon palveluja sekä geriatrian poliklinikan, asiakasohjauksen ja kotihoidon monitammattillisen tiimityön kehittämistä. Kotikuntoutuksessa on kehitetty laaja-alaista, psykososiaaliset ulottuvuudet kattavaa kuntoutusta. Ylöjärvellä on aloitettu yhteistyössä liikuntapalvelujen ja kulttuuripalvelujen kanssa kotona asuvia ikäihmisiä monipuolisesti tukeva etäryhmätoiminta osana lähitoritoimintaa.

Kotihoidon kuormittavuuden helpottamiseksi on lisätty etävastaanottoja osana asiakkaiden hoidon kokonaisuutta ja lisätty kotikuntoutusta. Kotihoidon lääkäri on tehnyt kaksi kertaa vuodessa kotihoidon asiakkaiden seurantakäynnit yhdessä kotihoidon terveydenhoitajan kanssa.

Asumispalvelujen kasvavaa tarvetta varten on otettu käyttöön 12 uutta asumispalveluapaikkaa Ikifit Oy:n Hyvinvointikoti Taimissa. Palvelusetelillä laskuttaneita yksiköitä on siirretty ostopalveluun (Esperi Care Elokaari, Attendo Soppeenpuisto, Keihäsniemen palvelukodin tavallinen palveluasuminen ja Graniitin tavallinen palveluasuminen).

Vastuualueen tuottoihin lisättiin muutostalousarviossa 512 000 euroa. Toimintatuotot ovat 30.11.2022 mennessä toteutuneet 95,3 %. Maksutuotot toteutuvat muutostalousarvion mukaisesti. Maksutuottoja on lisännyt palvelusetelillä laskuttavien yksiköiden siirtäminen ostopalveluun. Ostopalvelussa kaupunki laskuttaa asiakasmaksun.

Vastuualueen toimintakuluja on 30.11.2022 mennessä toteutunut 92,1 %. Henkilöstön sivukulut ylittyvät mm. siksi, että vaikeasta rekrytointitilanteesta johtuen henkilöstölle on maksettu ylimääräisiä korvauksia, kuten vuoronvaihto- ja jatkokorvaus. Joulukuussa kotihoidon työntekijöille maksetaan pysyvyyslisä 800 €/hlö, jonka kustannukset ovat yhteensä noin 70 000 euroa.

Palvelujen ostot ovat ylittämässä talousarvion (94 % 30.11.2022). Asumispalveluissa siirto palveluseteliltä ostopalveluihin on lisännyt palvelujen ostojen kuluja.

Esittelijä	vt. terveys- ja sosiaalijohtaja Anne Santalahti
Päätösehdotus	Perusturvalautakunta merkitsee tiedokseen perusturvan vuoden 2022 tähänastisen toiminnan toteutumisen.
Päätös	Hyväksyttiin keskustelun jälkeen.
